.1 **מטרת ההוראה**

מטרת ההוראה להגדיר את השיטה לטיפול מונע וטיפול במזיקים

.2 **הגדרות**

.2.1 א.מ.ל.

.3 **תוכן**

.3.1 **ניטור והדברת יתושים**

.3.1.1 הניטור מבוצע ע"י מנטר מקצועי שהינו גם מדביר מוסמך במקצוע שלו ובליווי של רכז ההדברה באגף שפ"ע. איתור מקורות המים, בדיקה וניטור לזיהוי זחלי יתושים יבוצע ע"י המנטר. המדביר יגיע למקום המפגע עפ"י הנחיות המנטר ויחסל את מקור המפגע.

.3.1.2 מוקדים קטנים (עד 1 מ"ר) - ההדברה תבוצע על ידי המנטר. מוקדים גדולים יותר יודברו על ידי המדביר.

.3.1.3 ההדברה תבוצע לפי תוצאות הניטור. העתק יומן עבודה של אותו יום יעבור לרשות רכז ההדברות והמנטר לבדיקתו. בסיום עבודת ההדברה יבצע המנטר בדיקה נוספת לוודא את יעילות הטיפול.

.3.1.4 המדביר אחראי גם הוא לאתר ולהשמיד מוקדי יתושים במשך כל ימות השנה וידווח לרכז ההדברה באגף שפ"ע.

.3.1.5 בתהליך הניטור יושם דגש על ההפרדה בין מוקדים קבועים למוקדים מזדמנים, שיועלו על מפת מפגעים:

.3.1.5.1 מוקדים קבועים:

- ניטור אחת לשבוע במקוואות מים עומדים מוכרים וידועים, בעיקר בקיץ אך מומלץ לאורך כל השנה.

.3.1.5.2 מוקדים מזדמנים:

- ניטור על פי פניות מוקד, פניות תושבים או לפי החלטת המנטר.
- בפניות מוקד ותושבים יש לבצע ניטור ברדיוס של 50-100 מ' (כולל בתי שכנים בתאום מראש) מבית התושב על מנת לאתר את המפגע.

.3.1.6 הדברת מקטעי נחלים:

שיטת ההדברה ועוצמתה יקבעו לפי הערכיות האקולוגית של מקטע הנחל (גבוהה/נמוכה) ורמת מפגע היתושים אותה ייקבע המנטר:

.3.1.6.1 המצאות מספר זחלים בודדים - מצב תקין - נדרש מעקב אחת לשבוע

.3.1.6.2 המצאות זחלים - נדרש טיפול מיידי ב BTI ומעקב אחת לשבוע

.3.1.6.3 המצאות גלמים - קיים מפגע - נדרש טיפול מיידי בקוטל גלמים

.3.1.7 אין לבצע הדברה קבועה שאינה מבוססת על ניטור

.3.1.8 במקטעי נחלים בעלי ערכיות אקולוגית גבוהה יש לבצע כיסוח מכני מבוקר של הצמחייה, בעונת השנה המתאימה, מחודש מרץ -אפריל. הכיסוח המכני יתבצע ע"י פתיחת חלונות בצמחייה או ככיסוח מלא. אין להשתמש בקוטלי עשבים או בשרשרת זיזים שפוגעת בתכסית הקרקע הטבעית

.3.1.9 במקטעי נחלים בעלי ערכיות אקולוגית נמוכה מומלץ לבצע כיסוח מכני מבוקר של הצמחייה, בעונת השנה המתאימה מחודש מרץ-אפריל. מומלץ למזער את השימוש בקוטלי עשבים ולעשות בהם שימוש רק כשאין פתרון אחר

.3.1.9 סיום פעולת הניטור וההדברה תלווה בתיעוד בתמונה ובדיווח לאגף שפ"ע.

.3.1.10 סיום כל יום הדברה יעביר המדביר יומן עבודה הכולל יום, שעה, אזורי הדברה, סוג וכמויות חומרי ההדברה.

.3.2 **הדברת מכרסמים**

.3.2.1 הדברה יזומה תתבצע פעם בשנה בכל מערכת הביוב שבשטחי המועצה, במוסדות הציבור והחינוך, ובשטחים הציבוריים. מלבד שוחות ביוב תתבצע הדברה באמצעות הצבת תחנות האכלה עם רעל למכרסמים. הדברות נוספות תתבצענה על פי ניתוח דו"ח פניות תושבים ובמקרה של ריבוי תלונות יש לספק פתרונות משולבים.

.3.2.1.1 המדביר יטפל בכל קריאה עד 3 ימים ממועד פתיחתה מלבד נושאי הדברה במוסדות חינוך. אירועי הדברה במוסדות חינוך יטופלו בהתאם לנוהל המשרד להגנת הסביבה ויבוצעו בסופי שבוע ובחופשות. במקומות בהן נדרש שימוש באמצעי טיפול או פעולות מניעה יעביר המדביר דרישה לביצוע פעולות אלה ונציג המועצה יהיה אחראי על ביצועם ופיקוח עליהם בפועל.

.3.2.1.2 בעת הנחת רעל בשוחות הביוב יוודא המדביר שהרעל הונח בחלק שאליו לא מגיעים נוזלים על מנת שהרעל לא יישטף.

.3.2.1.3 בתום ההדברה ידביק המדביר במקום בולט מדבקת הודעה הכוללת את פרטיו, סוג המזיק, סוג החומר והמינון בו השתמש, תאריך, שעה, הוראות בטיחות ועוד על פי הדרישה בחוק ההדברה.

.3.3 **הדברת זבובים**

.3.3.1 יש לבצע ניטור קבוע לאיתור התפתחות רימות זבובים במוקדי פסולת. הטיפול יתבצע בהתאם לממצאי הניטור והנחיות המנטר. ברחבי היישוב יינתן מענה נקודתי לפניות תושבים באמצעות מלכודות.

.3.4 **הדברת נמלים, פרעושים, קרציות, קרציונים וחרקים זוחלים נוספים**

.3.4.1 ההדברה תבוצע בכל מוסדות הציבור, החינוך והשטחים הציבוריים, הכל בהתאם לצורך.

.3.4.2 ההדברה תיעשה ע"פ קריאה, ועל המדביר לבצע את ההדברה עד 5 ימים ממועד הקריאה.

3.4.3. הטיפול בנמלת האש מתחיל בתקופת האביב. יש לשים דגש על טיפול מונע כנגד נמלת האש :

3.4.3.1. הסברה ועידוד תושבים לביצוע ניטור והדברה בשטחם

3.4.3.2. ביצוע ניטור בשטחים ציבוריים ופרסום פוליגונים של האזורים הנגועים לתושבים.

3.4.3.3. קבלת אישור הדברה מהמשתלות בהן רוכשים את השתילים(גם התושבים וגם הרשות,(מסמך ישים 3 - הרחבה בנושא על פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה, אגף מזיקים והדברה)

3.4.4. הנחיות להדברה :

3.4.4.1. אין להדביר על משטחים רטובים - אין להדביר בחורף. אין להשקות מדשאות/גינות/עציצים יומיים לפני מועד ההדברה, ביום ההדברה וביום שלמחרת.

3.4.4.2. יש להדביר בשעות הבוקר המוקדמות או בשעות אחה"צ המאוחרות, כאשר אין קרינת שמש חזקה.

3.4.4.3. יש להדביר עד שבועיים לאחר קבלת הוראות ההדברה.

3.4.4.4. יש לבדוק הצלחת ההדברה כעבור כשבוע ולבצע תיקונים נקודתיים

3.4.4.5. יש להרחיק חיות מחמד 3 ימים (יום ההדברה ויומיים אחריו) ממקומות בהם פוזר החומר.

3.4.5. בתום ההדברה ידביק המדביר במקום בולט מדבקת הודעה הכוללת את פרטיו, סוג המזיק, סוג החומר והמינון בו השתמש, תאריך, שעה, הוראות בטיחות ועוד על פי הדרישה בחוק ההדברה.

3.5. **הדברת תיקנים**

3.5.1. הדברה יזומה תתבצע פעם בשנה בכל מערכת הביוב שבשטחי המועצה, במוסדות הציבור והחינוך ובשטחים הציבוריים. הדברות נוספות תתבצענה על פי פניות תושבים והנחיית המנטר ובמקרה של ריבוי תלונות יש לספק פתרונות משולבים.

3.5.2. במקרה של הדברת תיקנים שלא בתוך מערכת הביוב - בתום ההדברה ידביק המדביר במקום בולט מדבקת הודעה הכוללת את פרטיו, סוג המזיק, סוג החומר והמינון בו השתמש, תאריך, שעה, הוראות בטיחות ועוד על פי הדרישה בחוק ההדברה.

3.6. **הדברת צרעות והרחקת נחלי דבורי דבש**

3.6.1. האפשרות הראשונה לטיפול תהיה הזמנת דבוראי לאסוף את הנחיל.

3.6.2. במידה ואין אפשרות לבצע איסוף, הדברת נחלי דבורי דבש תעשה רק במקרה ויש סכנה לעקיצות בשל הקרבה המיידית לאדם, ובמיוחד כאשר הדבורים קרובות לאוכלוסיות רגישות כגון ילדים, חולים או קשישים, ולא ניתן לנקוט אמצעים אחרים לסילוקם. במקרים אחרים יוזמן דבוראי לאסוף את הנחיל.

3.7. סילוק צמחיה -

סילוק צמחיה יבשה ו/או מפגעים הנוצרים מצמחייה תעשה על ידי הפעלת חרמש ידני או כלים מכניים בלבד רק לאחר שהצמחייה יבשה ולפי תכנית עבודה שנתית.

3.7.1. הדברת צמחיה

3.7.1.1. הדברת צמחיה תבוצע במקרים מיוחדים בהם לא ניתן לבצע שימוש בכלים מכניים, ורק לאחר בדיקתו ואישורו של רכז ההדברה.

3.7.1.2. הדברה תבוצע בחומרים המאושרים על ידי משרד החקלאות בלבד.

3.7.1.3. אין להדביר בגליפוסט ומוצריו בתוך מוסדות חינוך או בגינות ציבוריות.

3.7.1.4. הדברת מדרכות, בעיקר ליד או בצמוד למוסדות חינוך, תרבות או ציבור אחרים, תתבצע על פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה ורק בשעות בהן אין בהם פעילות ובאישור מנהל האגף.

3.7.1.5. במקום בו לא קיימות מדרכות, ניתן להדביר את שולי הכבישים עד לרוחב של 2 מטר, וזאת רק כאשר קיום הצמחייה מהווה מפגע בטיחותי או תברואתי.

3.7.1.6. חל איסור להדביר בשטחים פתוחים.

3.7.1.7. לפי הגדרת אקולוג המועצה, ניתן יהיה להדביר שטחים פתוחים כנגד צמחים המוגדרים מינים פולשים

3.8. הדברה במוסדות חינוך

3.8.1. הדברת מזיקים בתוך או בצמוד למוסדות חינוך תתבצע רק בשעות בהן אין בהם פעילות וגם לא בסמוך לכניסת התלמידים למוסד או בעת פיזורם.

3.8.2. קביעת זמני ההדברה תקבע בתיאום עם המנהל/ת ואב הבית של המוסד.

3.8.3. עדיפות להדברה במוסדות חינוך - בחופשות, סופי שבוע או לאחר שעות הלימוד.

3.8.4. לכל הדברה במוסד חינוכי תבוצע על פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה ועל פי טופס ייעודי שיש למלא טרם הכניסה (מסמך ישים 4)

3.9. סיום עבודה

3.9.1. בסיום כל יום הדברה יעביר המדביר לאגף שפ"ע ומנטר הרשות העתק יומן עבודה הכולל תאריך, שעה, מקום ההדברה, סוג המזיק, הכינוי הבינלאומי של החומר בו השתמש, ריכוזו, שם היצרן וסדרת הייצור. כמו כן האם נמסרו הודעות/דרישות לתושב.

3.9.2. במידה ולאחר ביצוע ההדברה עדיין תהיינה תלונות או שמנטר המועצה ימצא כי העבודות לא בוצעו בצורה המיטבית יחזור המדביר ויטפל עד לשביעות רצון המנטר.

3.10. <u>פתיחת פניה במוקד 106</u>

3.10.1. בפתיחת הפניה ייאסף מהתושב מידע רב ככל שניתן:

3.10.1.1. סוג המזיק (מכרסמים, יתושים, מקקים, נמלים, נמלת האש, חדקונית הדקל אחר)

3.10.1.2. מיקום מדוייק ומועד הצפייה בו.

3.10.1.3. האם המזיק נצפה בשטח ציבורי או פרטי.

3.10.1.4. פרטים מדוייקים של פותח הפנייה - שם מלא, כתובת מגורים, טל' נייד, טל' בבית.

3.11. **<u>ברור הפנייה וקשר עם התושב</u>**

3.11.1. לפני כל הדברה ישוחח המדביר עם התושב פותח הפניה ויבדוק מולו איזה מזיק ראה והיכן.

3.11.2. המדביר יסביר לתושב את פעולת ההדברה אותה הוא עומד לבצע ו/או מדוע אין צורך בפעולת הדברה.

3.11.3. מדביר לא יבצע הדברה אלא אם כן בחן ומצא כי קיים חשש למפגע או למטרד המצדיק את ביצוע ההדברה

3.12. **<u>כניסה לחצרות פרטיות</u>**

3.12.1. כניסה לחצרות פרטיות תתבצע רק לאחר תיאום וקבלת אישור מבעל הנכס ובליווי עובד ציבור.

3.13. **<u>הסברה והדרכה לתושבים ולעובדים</u>**

3.13.1. לקראת הקיץ יש לפרסם לתושבים הנחיות והמלצות לדרכי מניעת מפגעי יתושים, מכרסמים ומזיקים אחרים.

3.13.2. פרסום דף מסרים והסבר למחלקת גינון - בנוגע לנמלת האש בדגש שתילים ומשתלות, ודיווח על מוקדי נמלת אש.

3.13.3. פרסום דף מסרים והסבר למחלקת גינון - בנוגע ליתושים בדגש הפחתת השקיה, הרמת נוף בשיחים ודיווח על מוקדי דגירה בשטחי הגינון

4. **<u>אחריות ביצוע</u>**

4.1. מפקח עירוני, רכז ההדברה באגף שפ"ע

4.2. קבלן הדברה

4.3. מוקד עירוני

5. **<u>מסמכים ישימים</u>**

5.1. מסמך ישים 1 – תכנית עבודה חודשית להדברת זבובים, יתושים

5.2. מסמך ישים 2- הנחיות משרד להגנת הסביבה, אגף מזיקים והדברה - הנחיות למשתלות: מפגע נמלת האש הקטנה – ניטור, מניעה וטיפול, יוני 2020

5.3. מסמך ישים 3 - הרחבה בנושא אישור הדברה מהמשתלות על פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה, אגף מזיקים והדברה

5.4. מסמך ישים 4 - טופס ייעודי שיש למלא טרם הכניסה למוסד חינוכי

6. **נספחים**

א.מ.ל.

7. **תפוצה**

7.1. מנכ"ל המועצה

7.2. מנהל האגף שפ"ע

7.3. מנהלת מחלקת איכות הסביבה

7.4. מרכז נושא ההדברה

כותב ההוראה: ליה וייסמן רוני קינדרמן	**תפקיד:** מנהל מחלקת איכות הסביבה מרכז נושא הדברה
מאשר ההוראה: משה שהם	**תפקיד:** מנהל אגף שפ"ע